

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO
„DĖL STEIGIAMO JUODYMŲ VALSTYBINIO TELMOLOGINIO DRAUSTINIO RIBŲ
PLANO RENGIMO PRADŽIOS IR PLANAVIMO TIKSLŲ“ PROJEKTO**

(TOLIAU – PROJEKTAS)

(TAP 21-436(2)) (TAIS NR. 21-20676(3))

2021-05-10 Nr. NV-958

Vilnius

1. Projekto rengėja – Aplinkos ministerija (bendradarbiaujant su Valstybine saugomų teritorijų tarnyba (toliau – VSTT)).

2. Projekto tikslas – pradėti rengti Juodųjų valstybinio telmologinio (tipiškiems ir unikaliems pelkių kompleksams) draustinio ribų planą ir nustatyti šio draustinio ribų plano tikslus (įsteigti Juodųjų valstybinį telmologinį draustinį, nustatyti draustinio ribas, įvertinus poreikį nustatyti buferinės apsaugos zonos ribas).

Teikiamas pagal Teisės grupės pastabas patikslintas Projektas.

3. Dabartinė situacija:

- Vertinga kaip natūrali ekosistema agrariniame kraštovaizdyje Juodųjų pelkė yra Rokiškio r. sav., Rokiškio kaimiškoje ir Pandėlio seniūnijose, Ribickio, Ginočių ir Kebelių kaimų gyvenamosiose teritorijose. Teritorija atitinka buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, nustatytus Buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos tvarkos apraše, t. y. teritorijoje aptinkami 3 Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių tipai, atitinkantys minėtus atrankos kriterijus: 91D0 *Pelkiniai miškai (171,7 ha), 7110 *Aktyvios aukštapelkės (40 ha), 7120 Degradavusios aukštapelkės (33 ha). Teritorijoje nustatyta nedidelį plotą užimanti 9010 *Vakarų taigos buveinė (0,8 ha).
- Juodųjų pelkėje aptikta 18 saugomų rūšių: įvairialapė usnis, juodasis gandras, vapsvaėdis, vištvanagis, mažasis erelis rėksnys, sketsakalis, tetervinas, kurtinys, žvirblinė pelėda, pilkoji meleta, juodoji meleta, pilkoji gervė, mažoji musinukė, lūšis, baltasis kiškis, šermuonėlis, pelkinis satyras ir tamsioji šaškytė. Iš jų 15 rūšių įrašyta į Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą, 2 rūšys įrašytos į 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos II ir (ar) IV priedų sąrašus, 10 paukščių rūšių įrašyta į direktyvos Nr. 2009/147/EB dėl laukinių paukščių apsaugos I priedą. Pažymėtina, kad pelkinis satyras yra poledynmečio reliktninė rūšis, būdinga aukštapelkėms su sumedėjusia augalija, rūšis taip pat įrašyta į Lietuvos Respublikos griežtai saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą. 2018 m. teritorijoje tyrimų metu aptikta gana gausi pelkinio satyro populiacija (stebėta virš 40 rūšies individų, erdviškai pasiskirsčiusių didelėje Juodųjų pelkės teritorijoje). Tamsiosios šaškytės populiacijos šalyje labai lokalios, susiskaidžiusios į susisiekiančias mikropopuliacijas, rūšis aptinkama Juodųjų pelkės pakraščiuose;
- Siekiant išsaugoti minėtas Europos Bendrijos svarbos natūralias buveines ir saugomas rūšis, Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba (toliau – Tarnyba) (planavimo organizatorius), siūlo įsteigti Juodųjų pelkę apimančią telmologinį draustinį (apie 245,5 ha ploto), šiai teritorijai suteikiant buveinių apsaugai svarbios teritorijos statusą. Vadovaujantis Saugomų teritorijų įstatymo (toliau – STĮ) 8 straipsnio 2 dalies 9 punkto nuostatomis, telmologiniai draustiniai steigiami tipiškiems ir unikaliems pelkių kompleksams saugoti. Atsižvelgiant į tai, telmologinio draustinio statusas geriausiai atitinka teritorijoje nustatytų saugomų vertybių apsaugos poreikius;
- Pasiūlymas paremtas Tarnybos LIFE integruoto projekto „Natura 2000“ tinklo valdymo optimizavimas Lietuvoje“ Metodinio-analitinio centro ekspertų 2018 m. gegužės mėn. atliktais tyrimais, Saugomų rūšių informacinėje sistemoje (SRIS) pateiktais duomenimis apie Juodųjų pelkėje fiksuotas saugomų rūšių radavietes, Aplinkos ministerijos 2011–2015 m. įgyvendinto

projekto „Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių inventorizavimas, palankios apsaugos būklės kriterijų nustatymas ir monitoringo sistemos sukūrimas“ metu surinkta informacija apie inventorizuotas Europos Bendrijos svarbos natūralias buveines. Pasiūlymas šį draustinį steigti nagrinėtas ir jam pritarta Pasiūlymų dėl saugomų teritorijų steigimo, jų ribų keitimo teikimo ir nagrinėjimo komisijoje. Aplinkos ministro 2019 m. gegužės 5 d. įsakymu Nr. D1-290 „Dėl pasiūlymo inicijuoti valstybinio telmologinio draustinio steigimą Juodymo pelkėje“ nuspręsta inicijuoti valstybinio telmologinio draustinio steigimą Juodymų pelkėje;

- Žemė šioje teritorijoje yra valstybės nuosavybė, kurią patikėjimo teise valdo VI Valstybinių miškų urėdija. Pagal Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2008 m. birželio 27 d. sprendimu Nr. TS-6-109 patvirtintus Rokiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinius žemės naudojimo, tvarkymo ir apsaugos reglamentų brėžinyje Juodymų pelkė pažymėta kaip kitos paskirties žemė (naudingųjų iškasenų gavybos). Dvi įmonės norėjo pradėti durpių gavybos veiklą, tačiau, atlikus planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procedūras, Aplinkos apsaugos agentūra priėmė sprendimus, kad Juodymo durpių telkinio naudojimas neleistinas. Juodymų pelkė yra ne tik svarbi teritorija saugomoms rūšims, tačiau joje gyvena ir veisiasi ypatingai saugomos ir retos rūšys, todėl planuojama ūkinė veikla pakenktų šių rūšių natūralioms buveinėms.
- Planavimo metu bus analizuojamos veiklos, kurias gali paveikti rengiamas sprendimas ir jų, svarba nacionaliniu ir vietos mastu, esant poreikiui numatomos lėšos kompensavimui už reikalingą nutraukti veiklą, nurodomi finansavimo šaltiniai ir kt.
- Teikiant Vyriausybei tvirtinti parengtą Juodymų telmologinio draustinio ir jo buferinės apsaugos zonos ribų planą bus paskaičiuotos privačių žemės savininkų galimai prarandamos pajamos (jei tokių bus) dėl nustatytų veiklos apribojimų ir reikalingų kompensacijų suma. Draustinis, kurio preliminarus plotas – 245,5 ha, planuojamas valstybinėje žemėje. Šios žemės valdytojas – VI Valstybinė miškų urėdija. Pagal galiojančius teisės aktus kompensacijos valstybinės žemės valdytojams nemokamos. Į draustinio buferinę apsaugos zoną, jeigu tokia būtų nustatyta, preliminariai vertinant galėtų patekti iki 23 ha privačių miško žemės sklypų. Šiuose sklypuose keistųsi ūkininkavimo režimas iš IV miškų grupės į III miškų grupę. Atsižvelgiant į tai, kad teritorija būtų priskirta Europos ekologiniam tinklui „Natura 2000“, kompensacijų poreikis būtų sprendžiamas per Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai skiriamas lėšas. Kompensacijų poreikis paaiškės, kai privačios žemės savininkai pateiks paraiškas kompensacinėms išmokoms už apribojimus „Natura 2000“ miškuose“ gauti.

4. Projekto esmė:

- Pagal STĮ 30 straipsnio 2 dalies nuostatas specialiojo teritorijų planavimo dokumentas pradedamas rengti specialiojo teritorijų planavimo dokumentą tvirtinančio subjekto sprendimu dėl specialiojo teritorijų planavimo dokumento rengimo pradžios ir planavimo tikslų;
- Projektu siekiama pradėti rengti Juodymų valstybinio telmologinio draustinio ribų planą ir nustatyti šio draustinio ribų plano tikslus, t. y.:
 - siekiant išsaugoti Juodymų pelkėje aptinkamas Europos Bendrijos svarbos natūralias buveines ir saugomas rūšis, įsteigti Juodymo valstybinį telmologinį draustinį (toliau – draustinis);
 - nustatyti draustinio ribas;
 - įvertinus ir nustačius, kad reikia mažinti neigiamą veiklos poveikį draustiniui, nustatyti jam buferinės apsaugos zonos ribas.

5. Derinimas:

- Be pastabų suderinta su Vidaus reikalų ministerija ir Krašto apsaugos ministerija;
- Atsižvelgta į Žemės ūkio ministerijos ir Teisingumo ministerijos pastabas;
- Išvadų Projektui nepateikė Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Kultūros ministerija, Susisiekimo ministerija, Rokiškio r. savivaldybės administracija;
- Projektas patikslintas pagal LRVK Teisės grupės 2021-04-30 išvadoje Nr. NV-880 pateiktą tikslinamojo pobūdžio pastabą dėl nuorodos į STĮ Projekto preambulėje.

6. Atitikimas Vyriausybės programos nuostatoms – Projekto prisidės prie Vyriausybės programos nuostatų „161. Siekdami užtikrinti tvarų gamtos išteklių naudojimą, turime įvertinti ir tausoti ekosistemų, tokių kaip dirvožemis, švarus oras, vanduo ir biologinė įvairovė, teikiamas paslaugas. Siekdami mažesnių ŠESD emisijų, išskirtinį dėmesį skirsime plėsdami ir atkurdami daug anglies turinčias ekosistemas (miškus ir pelkes), plėsimė saugomų teritorijų tinklą, rūpinsimės vandens telkinių būkle“ ir sėkmės rodiklio „150.2. Lietuvos saugomų teritorijų plotas pasieks 20 proc. (šiuo metu – 17,64 proc.)“ įgyvendinimo.

7. Dalykinio vertinimo išvada – siūlytina Projektą aptarti tarpinstituciniame pasitarime ir svarstyti Vyriausybės posėdyje (A dalyje).

Ekonomikos politikos grupės vyresnioji patarėja

Jurgita Gaižiūnienė

Jurgita Gaižiūnienė, tel. 8 706 63780, el. p. jurgita.gaiziuniene@lr.lt